

Avdelningen för juridik
Anna Björklund
Tfn direkt 08-452 79 71
anna.bjorklund@skl.se

Transport till och från daglig verksamhet av personer som omfattas av LSS-lagstiftningen

Bakgrund

Personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan ha rätt till insats i form av daglig verksamhet (9 § p 10). Rätt till denna insats tillkommer personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Av 9 c § LSS framgår att i insatsen daglig verksamhet ingår också omvårdnad.

Enligt vad förbundet erfarit bistår många kommuner personer som är berättigade till insatsen daglig verksamhet med resor till och från det dagcenter där verksamheten bedrivs. Hur transporterna organiseras varierar mellan kommunerna. Det varierar också huruvida kommunerna tar ut en avgift för transporterna.

Ett antal frågor har nu uppkommit med anledning av denna transportverksamhet.

Ligger det inom den kommunala kompetensen att utföra sådana transporter?

se separat pm

Trafiklagstiftningen

Enligt 1 kap. 1 § yrkestrafiklagen är lagen tillämplig på yrkesmässig trafik, varmed avses bl.a. trafik som bedrivs med personbilar och bussar och som innebär att fordon och förare mot betalning ställs till allmänhetens förfogande för transporter av personer eller gods.

Som yrkesmässig trafik anses enligt 1 kap. 2 § p 1 yrkestrafikförordningen inte transport av passagerare till eller från en arbetsplats, skola eller annan lokal där bilföraren eller passageraren arbetar eller utbildar sig, om transporten sker med en bil med totalvikt av högst 3,5 ton och sker i samband med att bilföraren färdas till sitt arbete eller sin utbildningsplats.

Sveriges Kommuner och Landsting
118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50
info@skl.se, www.skl.se

Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet i samverkan

Av 2 kap. 1 § yrkestrafiklagen framgår att yrkesmässig trafik får bedrivas endast av den som har trafiktillstånd. Frågor om tillstånd prövas av länsstyrelsen.

Högsta domstolen konstaterade i dom den 11 juni 2004 i mål B 970/03 att för att det skall vara fråga om yrkesmässig trafik krävs att bilen ställs till allmänhetens förfogande i sådan omfattning att den kan anses vara systematiskt utnyttjad för förvärvsändamål. Av domen framgår att det inte är att anse som yrkesmässig trafik om någon vid enstaka tillfällen utför en biltransport mot betalning. Detta gäller även om transporten sker efter erbjudande till en obestämd allmänhet.

Hudiksvalls tingsrätt har därefter i dom den 8 september 2004 prövat om en kommuns transporter av personer som omfattas av LSS-lagstiftningen varit att anse som yrkesmässig i den mening som avses i yrkestrafiklagen. Transporterna skedde mot betalning med kommunens egna fordon och utfördes av chaufförer som anställdes enbart för detta ändamål. Tingsrätten konstaterade att fråga är om en så omfattande och systematisk verksamhet att denna, trots att den riktar sig mot en begränsad allmänhet, måste vara att anse som yrkesmässig och därmed tillståndspliktig. Tjänstemannen som var åtalad för brott mot yrkestrafiklagen friades dock eftersom han i det aktuella fallet inte ansågs straffrättsligt ansvarig för transportverksamheten under den tid som åtalet avsåg.

Sedan domen överklagats har Hovrätten för nedre Norrland den 10 maj 2005 gjort samma bedömning och fastställt tingsrättens dom. Hovrättens dom har inte överklagats.

Att den tjänsteman som i det här fallet stod åtalad för brott mot yrkestrafiklagen inte fälldes för brottet berodde på omständigheterna i just det fallet. Även om hovrättens dom i och för sig saknar prejudikatvärde är det enligt förbundets uppfattning emellertid svårt att bortse från den bedömning i fråga om tillståndsplikten som såväl tingsrätten som hovrätten gjort. Förbundet gör inte heller någon annan bedömning än att fråga är om yrkesmässig trafik när kommunens personal mot betalning regelbundet ombesörjer transporter till och från daglig verksamhet. Det ovan nämnda undantaget i 1 kap. 2 § p 1 yrkestrafikförordningen torde inte vara tillämpligt på dessa transporter. Om transporterna är kostnadsfria krävs däremot inget tillstånd.

Om transportverksamheten sker mot betalning och således är tillståndspliktig krävs för denna typ av trafik enligt 3 kap. 1 § yrkestrafiklagen att den personal som utför transporterna har taxiförarlegitimation. Enligt huvudregeln i 7 kap. 1 § yrkestrafikförordningen skall de fordon som används i taxitrafik vara utrustade med taxameter. Av 7 kap. 2 § samma förordning framgår att om det finns synnerliga skäl kan länsstyrelsen medge undantag från kravet på taxameter.

Undantag från kravet på att fordonen skall vara utrustade med taxameter torde kunna beviljas vid denna typ av transporter eftersom alla resenärer transporteras till samma kostnad och en taxameter därför inte fyller någon funktion.